

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

דבר העורך

אֶת וְהָב בְּסוּפָה

מי כעמך ישראל: על עצם הדיונים והוויכוחים ההלכתיים על כל 'התקן חדש' שבא לעולם בענייני שבת ובשאר נושאים, התבטא גאון אחד שליט"א באופן נפלא מ'מי כעמך ישראל', שלא ממחרים לקבל מיד כל שינוי וכל המצאה חדשה, לשימושם של רבבות אלפי ישראל, אלא דנים בכבוד ראש על כל קוצו של יוד, ואם עלול להיות חשש מכשול וסרך איסור, עומדים על המשמר כחומה בצורה בכל תוקף, שלא יכנס לכרם בית ישראל אבני גנף וקולות בהלכה, בחייו של היהודי המקפיד על קלה כבחמורה.

דבר והיפוכו: כעת נבין יותר את העובדה שיש דבר והיפוכו בוויכוחים, ויש שתי דעות קיצוניות בין הצדדים, בהרבה נושאים בהלכה ובהשקפה, וכגון טלטול 'כיסוי שבת לעמפ' שמופיע בגיליון הנוכחי, שהרבנים המכשירים מברכים על הרעיון החדש, הכשר ומהודר מצד ההלכה, ויש בו מעלה מצד עונג שבת ויום טוב, וממליצים עליו את הפסוק (שמות י כג) וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר בְּמִשְׁכַּתְכֶּם. ואשרי חלקם של המייצרים, שעשו דבר חשוב זה לכבוד שבת קודש.

ואילו הרבנים האוסרים טוענים בתוקף, נגד ההמצאות החדשות שלא שערם אבותינו, ולדעתם עדיף לחיות כמו אלפי שנים שעברו, שגידלו דורות ישרים מברוכים בלי להזדקק לפתרונות שנועדו להקל על החיים, ומבוססים על קולות בהלכה והיתרים קלושים.

כך היא דרכה של תורה, שמתווכחים בתוקף, וכלשון הגמ' (קידושין דף ל:), על הפסוק (במדבר פרק כא פסוק יד), אֶת וְהָב בְּסוּפָה, אפילו האב ובנו, הרב ותלמידו, שעוסקים בתורה בשער אחד נעשים איבים זה את זה, ואינם זזים משם עד שנעשים אוהבים זה את זה.

וכל צד כיבד את הדעה השניה, ונוהגים כבוד זה בזה, כמבואר בגמ' (יבמות דף יד.) אף על פי שאלו אוסרים ואלו מתירים, לא נמנעו בית שמאי מלישא נשים מבית הלל, ולא בית הלל מבית שמאי.

בברכת התורה

עקיבא יוסף לוי

נושא הגיליון

'כיסוי שבת לעמפ'

תאורה מהודרת לשבת

'שאבעס לאמפ': בגיליון הקודם (מספר 294) התבאר דין 'טלטול תאורת חירום בשבת'. בהמשך לזה נעסוק בעז"ה בגיליון הנוכחי (מספר 295) בשאלה, האם מותר לפתוח ולסגור בשבת 'כיסוי של שבת לעמפ', עיקרי הסברות שנאמרו, וההבדלים בין הדגמים השונים, בצירוף תנאי ההיתר. [יש גם שאלה דומה, האם מותר לפתוח ולסגור בשבת דלת של ארון שקוף כעין ויטרניה של הנרות, או דלת של ארון חשמל, מטעם 'כלי שמלאכתו לאיסור' ודין 'בסיס'].

חובה להדגיש, לפי שיטת הפוסקים שמותר לטלטל את הנורה עצמה שאינה בכלל 'מוקצה דשלהבת', כל שכן שמותר לפתוח ולסגור את הכיסוי שעל גבי האור, וכל השאלה מתחילה לפי הסכמת רוב הפוסקים האוסרים לטלטל את הנורה בעצמה משום 'מוקצה דשלהבת' או מטעמים אחרים, האם מותר לפתוח ולסגור את הכיסוי שעל גבי מתקן האור?

נורת לד: גם להסכמת הפוסקים האוסרים לטלטל את האור בעצמו, ההידור הראשון שאפשר לעשות כמעט בכל הדגמים הוא, להכניס נורת לד ולא נורת ליבון. בנורת ליבון יש חוט להט, שלפי הרבה פוסקים דינה כשלהבת, ואילו בנורת לד או פלורסנט הוא רק חומר כימי שמאיר על ידי זרמי החשמל, ואף שלמעשה לא התירו

סוגי הדגמים של 'מנורות שבת' עם כיסוי לנורה

דגמי 'כשר לעמפ'

הדגם הראשון שהותקן בבתי חולים

דגם 'שב-לד'

דגם אור לשבת

מחובר לשקע או לקיר

עם זרוע מחובר לקיר

לטלטלו מכל מקום מעיקר הדין אין בהם דין 'מוקצה דשלהבת', ורק שהחמירו זה משום 'לא פלוג', זילותא דשבתא, וטעמים נוספים. ובספר **תורת הבסיס** (פרק ב) ביאר את הענין במאמר מקיף ונפלא (13 עמודים) בבאור 'מוקצה דשלהבת'.

1. לעמפ כשר למחדרין

מקדמת דנא: הרעיון של 'מנורת שבת' כבר מופיע **בבן איש חי** (שנה שניה פרשת וירא), 'עשיית' להם תקנה שיניחו הנר בתוך חלון עומק העשוי בכוחות, ויעשו לחלון דלת, וסגירת הדלת תסתיר את אור הנר, ופתחיה דלת יגרום שיכנס האור.

לראשונה: לפני קרוב לחמישים שנה הגו לראשונה **במכון מדעי טכנולוגי להלכה**, רעיון של תאורה חשמלית מיוחדת לשבת, שהותקנו בבתי חולים רבים לרוחות החולים ובני משפחותיהם, המדובר היה בפלורסנט קבוע לקיר, שמורכבת עליהם קופסא סגורה עם תריס נפתח ונסגר באופנים שונים לפי הצורך (בדגמים אלו שמחובר לקיר הוא ממש כמו דלת, ואינו מחובר לקוץ תאורה, ולכאורה גם האוסרים להדליק יתירו בזה, ואולי עדיין יכולים לומר שהכיסוי משמש רק את האור והוא בכלל המוקצה).

בארה"ב: לפני כ-17 שנה הופיע לראשונה בארה"ב לשיווק לציבור, מנורת שבת מיוחדת בשם 'כשר לעמפ' (ויש בה כמה דגמים), על ידי **ר' שמואל וועפער הי"ו**, הבעלים של חברת **Kosher Innovations** (כשר אינאווישנס), שמאז כבר התפרסם בשיווק כמה מוצרים למחדרין, כמו, 'מברשת שיניים מיוחדת לשבת' (בכיר) דינו הופיע בגיליון עומק הפשט מספר 244, 'שולחן אור' לבדיקת ירקות מחקרים, 'עלמה לשבת', 'מנורת שבת' לקבוקים שתייה מפלסטיק, 'ספף מתקפל' לנטיילת ידים במטוס, 'טישו תוך' לשבת, ועוד.

המוצר קיבל מכתבי הסכמה מפורשים מטעם גדולי הפוסקים בחו"ל, **הג"ר שלמה אליהו מילר שליט"א** חבר מועצת בארה"ב (במכתב מתאריך 17 חשוון תשס"ד), והג"ר **יחזקאל ראטה שליט"א** (במכתב מתאריך 17 חשוון תשס"ד), והג"ר **גאב"ל קארלסבורג** (במכתב מתאריך אדר"ח אייר תשס"ד), והג"ר **חנן הכהן עהרנשטיין שליט"א** **הראב"ד** לונדון (במכתב מתאריך 2 אב תשס"ד), **הג"ר דוד שוש שליט"א** **ר"ב ומו"ץ סבורטון**, **קנדה** (במכתב מתאריך 16 אלול תשס"ד), **בד"ץ פריז בכתומת הג"ר מיכל גוגנהיים שליט"א** (במכתב מתאריך 16 כסלו תשס"ה).

תנאי ההיתר: תנאי ההיתר של המכשירים, כולם פה אחד אוסרים לטלטל את גוף התאורה (וחלקים) על המתירים לטלטל את הנורה עצמה), ומתירים לטלטל את החלק העליון, מכיון שאינו מחובר לחלק התחתון א.ה. המציאות היא שבדגם הרגיל הגבוה אפשר לשלוף בקלות את הכיסוי לגמרי, אבל אם מכניס נורה רחבה הכיסוי לא נשלף בקלות, והוא כלי היתר המיועד להסתיר את האור ולגלותו, ובכלדגם שלא יזיז את החלק התחתון, אבל לגעת מותר (ולכן עשו את גוף התאורה כבד קצת, שלא יזוז, בניגוד לדגמים אחרים שכן זזים), ומוצר איכותי זה מוסיף עונג שבת, ולימוד תורה וקיום המצות כראוי, ואין בו שום חשש לטול מוקצה, ולכלל גנאי ישראלי הנה אור גמולשבתם.

איך יוקדש: מאז ועד היום, הופיעו הרבה דגמים של מנורות עם כיסוי מיוחד לשבת, ביניהם 'שבת-ל' באישור **משמרת השבת**, חברת 'סהרה אלקטרוניקה' (דגם 'אור לשבת' OR LE SHABBAT), 'בית טוסט', 'שבת לייט' באישור **מכון מדעי טכנולוגי להלכה**, חברת OMEGA בדגם מיוחד לשבת, חברת 'קנדי' (KENEDY) דגם 'אורל' מיוחד לשבת, חברת 'מולטי ל' בדגם שגוף התאורה מתחבר לשקע החשמל, ומכסה ונפתח ונסגר, דגם לקבוקי בקיר ככל אורכו, ויש בו דלת מסתובבת על ציר המכסה את נורת הלכה בתוכה.

2. לטסבור האוסרים 'כשר לעמפ'

פולמוס מרתק: כאשר הופיעה לראשונה מנורה לשבת 'כשר לעמפ', התעורר פולמוס עז האם יש על הכיסוי דין מוקצה, ונכתבו על כך כמה מאמרים. הראשון פורסם מאמר לאיסור, **הג"ר יושע עסטייכר שליט"א** (עץ חיים באבוב חלק 2 עמוד ששט, הופיע בתאריך סיון תשס"ח), אחריו פרסמו מאמרים לאיסור, **הג"ר אלכסנדר אשכנזי שליט"א** (עץ חיים באבוב חלק 2 עמוד שכא), **חברת הלכות שבת בכלל אברכים תורה ויראה דר"י מאטמאר** (קובץ גינת ורדים חלק כג עמוד קלד, הופיע בשנת תשע"ה), ובשם

הג"ר חיים דוד כץ שליט"א דומ"ץ קדלה לייט לב סאטמאר בארא פארק (גינת ורדים עמוד קמה, קובץ הלכות לימי הקיץ). וכן מורה לאיסור **הג"ר משה שאול קליין שליט"א** (בהוראה לרבני הילכתא).

ובספר **לוי ישראל** (ביטון, חלק א סימן לו אות ז) בשם **הגרי"ש אלישיב זצ"ל** שאין לטלטל את הכיסוי שנעשה לצורך המנורה, והוא מוקצה כדין 'בסיס לדבר האסור'. ובהערה שם ציין שאין לסמוך על ההוראות שלמה מעשה, כי אם להאיר עיני המעיין. והובא בשם הגרי"ש 'הכלל יהודה פרק ב הערה יא, אשרי האיש יא"ח חלק ב פרק יז אות נא) דשומר הכלי נחשב משמש הכלי, ומוקצה מטעם 'בסיס'. **כלי שמלאכתו לאיסור:** כתב **הפרי מגדים** (משבצות זהב סימן רעז ס"ק ח, אשל אברהם סימן רעז ס"ק ג), באותו כלי זכוכית שקורין לאנטעריין, שנותניו נר בתוכו, לא מבעיא אם הוא תלוש דאסור לטלטל דהוה כלי שמלאכתו לאיסור, ואפילו קבוע במסמרים על העמוד דיאה דאסור הדלת קטן שבו, דמכל מקום כלי שמלאכתו לאיסור הוה בזה.

לפי דברי הפרי מגדים שהדלת של מתקן הנורות מוקצה כדין כלי שמלאכתו לאיסור, הוא הדין הכיסוי שעל הכ"ש לעמפ' מוקצה כדין כלי שמלאכתו לאיסור, ואסור לפותחו או לסגורו משום לטלטל מוקצה.

בסיס: נחלקו הפוסקים בדיון 'בסיס', לדעת **הב"ח** (סימן שח ס"ק י), נחשב 'בסיס' רק כשהאסור מונח על ההיתר, ולא להיפך. ונחלק עליו **הפרי מגדים** (משבצות זהב הקדמה לסימן שח, אות יד), נחשב 'בסיס' גם כאשר האסור מונח על האסור, אם הוא משמש את האסור. והביא מה שכתב **בשו"ת אבן השהם** (סימן נב גג), שאם הניח פתח על הפתח לאן אותו וליישרו על יכריע לצד השני, אסור לקחת את המנורה, עיין שם טעמו, ונחלק הפרי מגדים על טעמו, והסכים לדינו מטעם בסיס, שהמפתח נעשה בסיס, כי בסיס אינו רק במונח תחתיו, אלא כל שמשמש לאיסור הרי הוא כאיסור, ומסיק הפנ"ג ועדיין צ"ע.

ועל פי דבריו כתבו **במנחת שבת** (על קיצור שו"ע סימן פח ס"ק כב, וראה שירי מנחה בסוף הספר זכור לאברהם), הובא הלכה בספר **תולדות שמואל** (מצוה לו סימן צט אות ח), אהיל שעל גבי המנורה, שהתועלת הוא להכחות האור קצת, יתכן שדינם כמשמשים לאיסור ומגדים מדין 'בסיס כמו שהפרי מגדים, וצ"ע וראוי להתמיר. **ובשו"ת באר מרדכי** (סימן כח), אסור לפתוח כיסוי ארגז ברזל שדולק בתוכו נורת חשמל, על פי הפרי מגדים שאסר בדלת של לאנטעריין, וכל שכן שהפרי מגדים יאסור בכיסוי הארגז שהוא ממש כלי אחד.

ואם כן לגבי כיסוי של 'כשר לעמפ', לפי שיטת הב"ח מותר, אבל לפי שיטת הפרי מגדים אסור בטלטול כדין מוקצה מדין 'בסיס' לנורה, והיית הכיסוי מביא תועלת לנורה, א. פלסטיק לבן החלון, הגורם להפצת האור באופן שווה ונעים, ולא מסנוור את העיניים, וכאשר מסירים את המכסה אינו יפה כל כך. ב. על ידי גייר כסף שהוא כמין מראה הדבוק על הצד הפנימי של הכיסוי, ומזכזך את האור היוצא מהמנורה שההכיסוי פתוח, ולכן הכיסוי 'בסיס' לנורה. (המצאות האמורה תלוי בדגמים השונים, ויש דגמים שהפלסטיק הלבן מורכב על הבסיס ולא על המסגרת).

נגיעה ונענוע: לגבי נגיעה במוקצה עצמו, כתב **הרמ"א** (סימן שח סעיף א), מותר לגעת במוקצה, אם אינו מוהטת מהנגיעה. וכתב **המשב"ב** (ס"ק י) דעת **המגן אברהם** מהר"ז שאם הנגיעה לצורך דבר המוקצה, צריך לזהר שלא ליגע בו. **והבאר הגולה והגרי"א והדרך החיים** נקטו כדעת **המגיד משנה** (הלכות שבת פרק כה), שנגיעה מותר בכל אופן, אם לא יבוא לנדנוד על ידי הנגיעה. והכרעת **המשב"ב** (סימן ש"ק כב, סימן שיא ס"ק כא, סימן שכב ס"ק ג, סימן תק"ג ס"ק ב) נלקט להלכה דלא כאמגן אברהם, ונגיעה בלא נדנוד מותר אפילו לצורך המוקצה. **ובשו"ת הרב** (סימן שי סעיף י), הביא את שתי הדעות ולא הכריע ביניהם.

ולגבי נגיעה על ידי דבר אחר שגורמת נענוע למוקצה, מבואר **במשב"ב** (סימן רסה ס"ק י) שמוותר כדין 'לטלטל מוצ' ולדעת **החוש שני** (שבת חלק א פרק מח ס"ק א, עמוד צו), אם נוגע במוקצה לצורך דבר המותר' אסור רק אם ודאי תהאנוד, אבל ברגיל להתנדנד מותר. ואם נוגע במוקצה 'לצורך דבר האסור', אף ברגיל להתנדנד אסור.

הוא לצורך המוקצה שלא יכבה הנר.

ומבואר **בתהילה לדוד** (סימן ש"ק ז), שארון המכיל מוקצה, ואסור בטלטול כדין בסיס, מותר לפתוח ולסגור את הדלת, שהפתח אינו נצרך לכביסו, וכן מוכח ממה שכתב **המשבצות דרב** (סימן שט ס"א) (מאמר) בענין השימוש במנורת שבת ומתקן בה כסיו', ושאר המפה אינו מוקצה, שלא נצרך שאר המפה לבסיס (ארחות שבת חלק ב עמוד סג פרק יט פתיחה לאות שיב).

בסיס: את הטענה של 'בסיס' דוחים בכמה אופנים.

א. הכרעת הפוסקים: בדברי ה"ח (הביאו הפרי מגדים משבצות זהב ס"ק יד) מפורש שלא נחשב בסיס, ו**בשו"ת אבני שהם** (סימן גג) שהביאו הפרי מגדים, מוכח שאינו בסיס. וכן נוסף להלכה **בדעת תורה למהרש"ם** (סימן שח טז), וגם **המנחת שבת** שצידד כהפרי מגדים, חרז בו בספרו **מנחת חדשה**, והסיק כשיטת ה"ח. וסתימת **השו"ע** **הרב דב' והמשנ"ב ושאר אחרונים**, משמע דלא כפרי מגדים (הגרא"א וויינבערגער).

ב. חידוש: הפרי מגדים הוא חידוש, כי פשוט דין בסיס רק כאשר התחתון משמש לעילוי ולא שהעליון משמש לתחתון (הגרש"א מילר). והפרי מגדים עצמו הניח בצ"ע.

ג. תועלת האדם: הפרי מגדים מדבר רק באופן שהמשמש הוא לתועלת המוקצה, כמו בנר ופמט, אבל ב'כשר לעמפ', הכיסוי הוא לתועלת האדם, כאשר רוצה לגלות או להסתיר את האור, ואינו מייפה את האור (הגרש"א מילר), ותכב בספר **תורת הבסיס** (עמוד ש), בכיסוי גדול יותר מה שחייב לצורך האדם, ובכיסוי שמצופה בצד הפנימי נייר וכו' וכו' כדי לנצל, כדי לחזק את תדירות קרני האור לחלל החדר, לכאורה הוא בכלל מוקצה דבסיס לשיטת הפרי מגדים, ויתכן מכיון שהוא כבר דולק היטב, והציפוי רק מוסף תועלת יותר, אינו בכלל מסייע לעיקר הנר.

ד. אינו מחזיקו: הפרי מגדים שאוסר לטלטל את המפתח המיישר את הפמט, הוא רק כאשר המשמש מחזיק את המוקצה ובכך דינו כבסיס, אבל ב'כשר לעמפ' אינו מחזיק את המוקצה (הגרש"א מילר). וכן מבואר **בארחות שבת** (חלק ב עמוד קנב הערה תכח), שרק כאשר היתר מחזיק את המוקצה דין הפרי מגדים שיהא עליו דין בסיס, כעין שצינו **בחי' אדם** (חלק ב כלל סעיף י) הובא **במשנ"ב** (סימן ש"ק לא) שאם יש מוקצה במגירת השולחן, גם השולחן דינו כבסיס. וכן העיד הג"ר **יצחק דורי שליט"א** בשם **הגר"ש אלישיב זצ"ל** (שלמי יוהנתן מוקצה ב עמוד מז), שדברי הפרי מגדים הוא רק כאשר היתר אוהז את המוקצה שלא יפול, אבל היתר המונח על האיסור כדי לנאנוט או לשמור מהבק, לא נעשה בסיס. ובשלמי יוהנתן יישב את הדברים, עם מה שכתב **בשלמי יהודה** (פרק ב) בשם הגר"ש שלדברי הפ"א כיסוי לכלי חשמלי מוקצה.

נענוע: את הטענה של נענוע דוחים בכמה אופנים, א. מצד הנגיעה הרי כבר הכריע המשנ"ב, שמותר, וגם אם ודאי מתנגע מותר, כדין 'לטלטל מן הצורך דבר המותר' (הדיין לצורך שימוש האדם, והכיסוי נחשב דבר נפרד, ומהיכי תיתי שיחשב טלטול בידים. ב. ולדעת **אחד מגדולי הוראה שליט"א** (בהוראה לרבני הילכתא) איסור הנגיעה הוא אם פסק רישא שיתנועע, וכמו שמבואר **במשנ"ב** (סימן שט ס"ק טו) שהאיסור בנגיעה הגורמת נענוע, הוא רק בנגיעה שבזדאי או קרוב לזדאי תגרום נענוע, אבל אם אינו 'פסק רישא' או קרוב לפסק רישא, שיתנועע, מותר כדין 'דבר שאינו מתכוין'. ולפי דבריו יצא שב'כשר לעמפ' שאינו קרוב לזדאי שיתנועע נענוע, והוסיף הגרש"א מילר שבאותם דגמים שהוא 'פסק רישא' שיתנועע. והוראה היא לאיסור, למרות שמצד הדין היה מקום להיתר כדין 'לטלטל מן הצורך דבר המותר'.

והוסיף הג"ר **ישראל בעלסקי**, שלדעתו יש 3 תנאים להיתר המנורה: א. שהמכסה יהיה נפרד לגמרי מגוף המנורה. ב. שלא תהיה שום אפשרות להגביר או להנמיך את עוצמת האור. ג. ראי לנסות את מתג הדחלקה להכביד בחזק, כדי שלא יבוא להדליק ולכבות בשבת, כמו שגריל בימות חזק.

והוכיח כדבריו להיתר, ממה שכתב **השו"ע** (סימן רעז סעיף ה), מותר לכפות קערה על הנר בשבת כדי שלא יאחז האור בקררה, וכתב **ה"ח** (שם ס"ח), א"ע"פ שהממעלות לשון השו"ע שההיתר רק במקום סכנה, יש להוכיח שמותר לנסות גם שלא במקום צורך גדול.

ואשר על כן, ב'כשר לעמפ' יש לחוש לשיטת הסוברים שאסור נגיעה למוקצה, וגם לשיטת המתירים נגיעה, כיון שהזנת הכיסוי עלולה לגרום באופן שכיח לטלטול המתקן כולו, אסור לפתוח ולסגור את הכיסוי (הגר"א אשכנזי). ולדעת הג"ר **יצחק הכהן רובין שליט"א** (מאמר) בענין השימוש במנורת שבת ומתקן בה כסיו', לגבי אותם מנורות שהזנת הכיסוי גורמת בהכרח להזנת בית המנורה, אין הדבר מוכרע די הצורך, האם נחשב טלטול מן הצד ומותר לצורך דבר המותר, או כיון שכל עיסוקו ונגיעתו במנורה וכיסויה, נחשב לטלטול בידים. ומסיק לדינא שאין להקל בדבר, ויש לחוש שנחשב טלטול גמור.

3. סכנת המתירים 'כשר לעמפ'

המתירים: שיטת המתירים בנוסף לרבנים המכשירים הג"ל, ביארו טעם ההיתר הרבנים להלן, הג"ר **ישראל בעלסקי זצ"ל** (שלחן הלוי חלק א פרק ז אות א עמוד עב, במכתב מתאריך ד תמוז תשס"ד), הג"ר **משה ידלר שליט"א** (בהוראה לרבני הילכתא), **בקובץ פרי עץ חיים** (בקובץ ז הופיע שיטת האוסרים, בחלק ז שהופיע מתאריך תשרי תשס"ט פורסמו כמה מאמרים (להיתר) הג"ר **יואל מענדלאוויטש שליט"א** (גינת ורדים עמוד קמט, ערש"ק עקב תשע"ד, והוסיף שמוטל על הייצרן, להדגיש יותר על האריזה, שאסור לטלטל את הגוף התאורה, ורק הכיסוי מותר בטלטול), הג"ר **משה שניאור זלמן גאלדמאן שליט"א** (עץ חיים קובץ ז עמוד שכת), הג"ר **אלתר אהרן אייזיק וויינבערגער שליט"א** (עץ חיים קובץ ז עמוד של), הג"ר **יצחק מאיר לייפער שליט"א** (משמרת המועדות חלק ב עמוד תקנז, הופיע בשנת תשס"ו), הג"ר **ישראל נפתלי קרויס שליט"א** (נחלת ישראל פרק ב אות ז עמוד קפה), והג"ר **אליעזר הכהן רובינביץ שליט"א** (בשיעור נאמן חשון תשפ"א, והוסיף שאם מסלק את הכיסוי בכניסת השבת, לפי כל הדעות מותר וכפי ששמע מהגרמ"ש של קל"י).

כלי שמלאכתו לאיסור: מה שהוכיחו האוסרים מדברי **הפרי מגדים** שאסור לסגור דלת קטנה של עששית, דוחים המתירים בכמה אופנים;

א. הכיסוי נפרד: האיסור של הפרי מגדים נאמר רק בדלת המחוברת לעצם הכלי והוא חלק מהכלי, אבל ב'כשר לעמפ' הכיסוי נפרד לגמרי, ואין חשש בטלטול הכיסוי.

ב. שמלאכתו לאיסור: מבואר **בארחות שבת** (חלק ב עמוד כז הערה עא), בכוונת הפרי מגדים, שדלת העששית היא מכלל הבית המשמש להחזקת הנר, ואין לדלת שימוש אחר מלבד צורך הנר, וכשם שאנוה המיוחד למעט דינו ככלי שמלאכתו לאיסור, כך העששית והדלת דינו ככלי שמלאכתו לאיסור אף כאשר אין בו נר. וכאשר דולק בו נר, אסור לטלטל כלל את העששית כדין בסיס לדבר האסור, אבל מותר לסגור את דלת העששית לצורך גופו ומקומו כדין כלי שמלאכתו לאיסור, והדלת לא נהפכת לבסיס.

וכתב **במשמרת המועדות** (שם), ב'כשר לעמפ' גם אם נניח כהפרי מגדים, אף שהגורה הידנית מחמת גופו, הכיסוי הוא רק ככלי שמלאכתו לאיסור כמפורש בפרי מגדים, ומותר לטלטלו לצורך גופו ומקומו, וכאשר פותח כדי להאיר את החדר, הוא בכלל צורך גופו'. וכאשר סוגר בכדי לכסות האור שמפריע לאדם, הוא בכלל 'צורך מקומו', כעין המבואר **במשנ"ב** (סימן שיא ס"ק יג), שמותר להוציא את המת שמוקצה מוקצה מחמת גופו, בטלטול מן הצד, כדי שיוכלו הכהנים לשהות בבית, שהרי הוא בכלל מוקצה ואסור בטלטול, מוקצה מחמת גופו. והי' שהצורך שהמוקצה לא יהיה כאן, הוא בכלל 'צורך מקומו'. וכן הוכיח ממה שכתב **ביום ישישכר** (להתוספתא) שמותר להוציא מפליטה בשבת בשעת שצריך שלא יהי חבד, ואף לסוברים שנחשב כלי שמלאכתו לאיסור, מדין 'צורך מקומו'.

ג. מלאכתו להיתר: גם אם הכיסוי מחובר לכלי, אינו חלק מהכלי עצמו, כיון שמטרת הכיסוי היא לשמש את האדם ולא את הנר, שאדברה הוא עושה פעולה הפכית מלהאיר (משמרת המועדות). ומבואר **במנחת יצחק** (חלק ג סימן קח), שמותר לפתוח ולסגור בז' המיחם, למרות שמיחם עצמו מוקצה ואסור בטלטול, שאם מחובר לכלי חלק שיש בו שימוש מיוחד להיתר, ותחילת עשייתו לטלטלו לתשמיש היתר, אותו חלק אינו מוקצה. ודלתות הבית יוכיחו, שהבית מוקצה מחמת איסור מלאכה, ומותר לטלטל את הדלת לתשמישו, ואינו דומה לפרי מגדים, שהתועלת בדלת המנורה

משיב כהלכה

ההגרלה השבוע על 100 שקל במזומן

שאלה: האם ומדוע מומלץ להדליק נרות שבת ויו"ט עם 'מצית הפלא'?

קיים מספר סוגים של 'מצית הפלא', והמשותף ביניהם שתוקנו באופן שלא יצטרך לעשות מלאכה אחרי הדלקת הנרות, וצריך לדעת האם ואיזה מעלה יש בהם?

מקורות: ארחות שבת (חלק ד פרק לג עמוד ע), שיעור הגרש"י **שיטצברג שליט"א** (ניתן להאזין ב'קו הילכתא' שלוחה 1), **שמעתא עמיקתא** (גיליון תשס"ג שמות תשפ"א), **נועם שבת** (גיליון 36 יתרו תש"פ).

במדור זה מופיעה שאלה שבועית בנושא הגיליון הבא, כל מי ששולח תשובה נכונה על השאלה נכנס להגרלה. ההגרלה על דעת רבני המפעל. התשובות המובחרות ישולבו במידת האפשר בגיליון הקרוב.

נא להעביר את התשובות עד יום ראשון הקרוב בערב (תשובה שתגיע אחרי יום ראשון תכנס להגרלה הבאה). בצירוף פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד), באחת מהאפשרויות הבאות:

1. בקו 'הילכתא' טלפון 02-5377085 שלוחה 4
2. בעמודות 'נדרים פלוס' ו'קהילות', קופת 'הילכתא' גיליון 'עומק הפשט'
3. בפקס מספר 1532-6507823
4. במייל 5047867@gmail.com

הזוכה בהגרלת גיליון 294 בסך 100 שקל מזומן האברך החשוב הרב יחיאל אומן שליט"א כולל אבני קודש - רצופות, מודיעין עילית

מדור זה הוקדש השבוע לעילוי נשמת האשה הצדקנית מרת שושנה ב"ר בן ציון הורביץ ע"ה נלב"ע כ"ח טבת תשע"ט ת.נ.צ.ב.ה.

בית הוראה הילכתא

דגם 'שב-לד' (SHABLED)

שב-לד: בשנים האחרונות הופיע מנורת 'שב-לד' עם כמה הידורים, בהסכמות של משמרת השבת הג"ר אליהו בייפוס שליט"א (במכתב מתאריך ט"ז טבת תשע"ח), בית דין לענייני כשרות של שיכון סיקוורא - הג"ר אהרן גולדמינצער שליט"א (במכתב מתאריך טז כסלו תשע"ח), הג"ר שמחה בן ציון אייזיק רבינוביץ שליט"א מחבר ספר פסקי תשובות (במכתב מתאריך ח סיון תשע"ו), הג"ר משה היינעמאן שליט"א מבלוטמור ראש כשרות Star-K (במכתב מתאריך ז טבת תשע"ח).

בחברת הסברה מבואר, שהמוצר מבוסס על הוראת הג"ר משה שאול קליין שליט"א, שבדגמים המצויים היכסוי נהפך להיות חלק מהמתקן כי הוא משמש את האור, ולכן דינו כמקצה מדין בסיס לדבר האסור, ואסור להזיזו אף לצורך גילוי וכיסוי האור. אבל בדגם 'שב-לד' המגירה אינה נחשבת חלק מהכלי שהרי יש שימוש נפרד במגירה, ושעון מובנה במגירה, וגם יש שימוש מעל הקופסא, וממילא דינו כבסיס לאיסור ולהיתר, ומותר לטלטלו לצורך דבר המותר. וגם לכל צורך יתכן שיהיה מותר.

עדכוני הלכה

זהירות מחשש צידה

לדעת הג"ר אברהם משה הלפרין שליט"א ראש מכון מדעי טכנולוגי **להלכה** (אספקלריה גיליון יא טבת תש"פ עמוד 14-13), מצד הדין אין הבדל משמעותי בין סוגי מנורות שבת המצויות בשוק, ובכולם מותר לפתוח ולסגור את הכיסוי, אף שגורם טלטול לגוף התאורה, בפרט בנורות של היום שכולם נורות לד (LED). עם כל זאת בדגמים באישור המכון, קיים אפשרות לקיבוע הגוף האורה, כך שלא יהא בו כל תזוזה. ומסיים, במנורות שבת שיש להם חלל, נכנסים חרקים יתושים זבובים וכדומה, כי דרכם לימשך אל האור, ובסגירה הוא בגדר 'קרוב לפסקי רישא' שיעבור על איסור 'צידה דרבנן', ולכן במנורות אלו צריך לבדוק לפני הסגירה, אם אין שם מעופפים שונים, ולהפריחם החוצה.

נושא הגיליון הבא:

'מצית הפלא לנרות שבת'

טלו חלק בזיכוי הרבים העצום, והשתתפו בהוצאות הגיליון הבא

הגיליון נועד לעזור את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

אפשרות להנצחה לע"נ, לרפ"ש, וכדומה.

ניתן לשלוח רעיונות ותיקונים, הוספות והערות, להגדיל תורה ולהאדירה.

אפשר לתרום עבור הוצאת הגיליונות בעמדות הממוחשבות של 'נדרים פלוס' ו'קהילות' ברחבי הארץ, תחת המדור 'קופות נוספות' לפי החיפוש: 'עומק הפשט'.

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

גיליון שבועי עומק הפשט
שיעורים וימי עיון
בית הוראה טלפוני
בידורי הלכה אקטואליים
קו מידע הלכתי
חוברות הדרכה

מכון הילכתא 02-535-0-535

מענה אנושי בית הוראה מערכת הגיליון

קו מידע הלכתי
02-5377-085

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרלות, ועוד...

5047867@gmail.com לקבלת הגיליון במייל:

פקס: 02-6507823